

Vergeving „Z.B. z.B.“

**INFO-KRANT
NATUUR- EN
MILIEUGROEP
DRUNEN**

nr. 4

Bij de vierde krant.....

In deze krant komen we nog even terug op dingen waar we mee bezig zijn of bezig zijn geweest. Een fietstocht voor Greenpeace, de vogeltelling en d'Oultremont zijn enkele van de onderwerpen die in deze krant beschreven worden. Extra bij dit krantje vind U de composterings nota (tijdens de Utopiamarkt gepresenteerd). Voor de samenstelling van deze nota willen we Karien Bayens langs deze weg hartelijk danken. Ook is bij deze krant als bijlage "Groen zonder Gif" toegevoegd.

Wij hopen dat het lezen van dit krantje U (weer) zal motiveren voor en informeren over het milieuwerk. Het werk dat we in ieder geval graag doen maar waar we de noodzaak toch van betreuren. Tenslotte nog de opmerking dat dit krantje wordt gecopieerd door het project mensen zonder werk gevestigd in de voormalige Zwima.

Greenpeace

Ook dit jaar organiseerde de welbekende organisatie Greenpeace weer een fietstocht met de Merwedehal in Utrecht als eindpunt en wel op 14 Mei. De bedoeling van deze fietstocht was dat de deelnemers sponsors zouden zoeken die de fietsers en daarmee greenpeace per gefietste kilometer met een wilde lekeurig bedrag ondersteunden.

Dit jaar fietsten twee leden van onze vereniging mee. Omdat ik één van die twee fietsers was zal ik hier een verslag geven van deze geslaagde dag.

's Morgens om acht uur stapten

we op de fiets en na nog vijf mensen opgehaald te hebben vertrokken we definitief richting Utrecht. Van deze tocht valt niet veel meer te vertellen dan dat het prachtig weer was, dat we wind mee hadden en dat we een bruine kiekendief gezien hebben.

Om half twee stapten we de Merwedehal binnen waar juist een concert bezig was van Het Klein Orkest. Deze Utrechtse popgroep bracht mijns inziens een verfrissende soort popmuziek met een maatschappijkritische ondertoon. Na dit gebeuren hield Midas Dekkers, een bekend bioloog, een redevoering over de succesformules van Greenpeace, de zeehond die er zo lief uit ziet, en van het Wereld Natuur Fonds met haar aandoenlijke reuzenpanda, die in werkelijkheid trouwens behoorlijk agressief is. Volgens Dekkers moest men niet zo specifiek bepaalde diersoorten beschermen maar meer het milieu waar die dieren een onderdeel van zijn. Na deze speech speelde Harry Saksioni gitaar waarna Ted de Braak één van de aktievoerders van Greenpeace, Hans Guyt aankondigde. Deze sprak over toekomstige akties zoals een boycot tegen Hofmann Laroche die wel zeer onzorgvuldig omspringt met het dioxineafval van de Sevesoramp. De groepen Bram Vermeulen en z'n Neefjes en Doe Maar waren ook van de partij en gaven beiden een goed stukje muziek weg alhoewel Doe Maar naar mijn mening een beetje overgeaardeerd wordt door sommige mensen.

Om kwart over zes was Doe Maar uitgespeeld en gingen we de fietsen weer eens opzoeken. We namen hier ook afscheid van onze fietsmakers van op de heenweg. Na zo'n zestig kilometer terug fietsen kwamen we in het donker thuis, een beetje moe maar met een zeer geslaagde dag achter de rug. De opbrengst voor Greenpeace was ruim honderdduizend gulden.

Bart de Koning

Gifvrij Drunen

In het kader van de actie Drunen Gifvrij hebben wij informatie ingewonnen bij dhr. van Son van de Dienst Gemeentewerken afdeling Plantsoenendienst. Deze vertelde ons dat de dienst als onkruidbestrijdingsmiddel o.a. Gramaxone gebruikt. Dit middel gebruikt men op straten stoepen en in plantsoenen.

Wat is Gramaxone?

Gramaxone is een handelsnaam van één van de meest populaire onkruidbestrijdingsmiddelen ter wereld. Onder deze naam brengt de chemische industrie ICI paraquat in de handel. Terwijl ICI ontkent dat paraquat resten achterlaat zijn er verschillende goed gedocumenteerde voorbeelden van paraquatresten die schade berokkenen aan een heel scala van planten, dieren en zelfs de vissen in het viswater. Volgens Dr. Peter Slade van ICI gaat de afbraak zeer snel. Na 1 uur zou er slechts een hoeveelheid van 25-50 deeltjes per miljoen (PPM) resten. Na 14 dagen nog 10 tot 20 en na 13 weken niets meer. In de nota van het ministerie van Volksgezondheid staat echter: "Bij normaal gebruik op grasvelden en graslanden wordt 1 kilo paraquat per hectare gesproeid. Volgens onderzoek bedragen de residuen na 1 uur 1500-2700 PPM, na 14 dagen 300 PPM en dat blijft tot na de zeven weken."

Hoe giftig is paraquat?

De giftigheid hangt af van vele factoren. Niettemin is de conclusie van toxicoloog Prof. Koeleman van de landbouwhogeschool Wageningen dat een dodelijke hoeveelheid geschat wordt op 30-50 mg. Chemisch gezien behoort paraquat tot de familie van de Bipyriden. Het is 3 tot 4 maal zo giftig als 2-4-5-T en 24 D, de bestanddelen van Agent Orange dat in de Vietnamese oorlog werd gebruikt door Amerika met alle gevolgen van dien.

De actie Drunen Gifvrij is be-

doeld om de mensen en de politiek van de gevaren te overtuigen en alternatieven aan te bieden. De infomap is natuurlijk in te zien. Hij is te verkrijgen bij Noor Peters Trompstraat 19 Drunen.

Steun ons werk.

Tentoonstelling

Onze vereniging gaat samen met de bibliothecarissen een tentoonstelling in de bieb organiseren over huishoudelijk afval. Deze tentoonstelling zal gaan lopen vanaf * 1 November tot en met 28 November. De tentoonstelling wordt geplaatst in de bovenzaal en zal bestaan uit o.a. het vertonen van dia's over de verwerking van dit afval, de compostnota en een compostbak. Ook denken wij aan het maken van een lesbrief voor de bovenbouw van de basisschool, het rondsturen van een infolider over afval en aan een afvalproject voor de Jeugdnatuurgroep Drunen.

Heeft U interesse om een ander mee op poten te zetten, neem dan contact op met Rogier Eykens of Fons van Dijk of schrijf een briefje naar postbus 174 in Drunen.

De tweede tentoonstelling zal handelen over de Drunense Druinen. Het geheel wordt door onze vereniging op gezet in samenwerking met de vereniging tot behoud van Natuurmonumenten en de bibliothecarissen. Het is de

bedoeling dat vele thema's aan bod komen. Bijvoorbeeld paardensport, recreatie, motorcross, de natuur, snipperverkaveling (oftewel het caravanprobleem), de beheersplannen die opgesteld zijn voor dit gebied door Stads-gewest, Natuurmonumenten, de gemeente en de provincie.

Wij zoeken een aantal mensen die graag fotograferen en vele van bovengenoemde facetten op foto of film vast kunnen leggen of dit al hebben gedaan. Heeft U zin hier aan meete werken, neem dan even contact op met de secretaris Joost van Balkom, Vermeerplantsoen 145 Drunen.

akkerwinde

kluut

Jeugdnatuurwacht

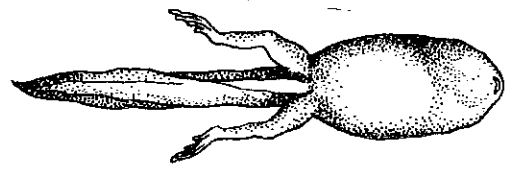
Eindelijk is het dan zover! De Jeugdnatuurgroep Drunen gaat van start. We hebben gekozen voor iedere tweede zaterdag van elke maand behalve juli en augustus.

Ons programma ziet er als volgt uit:

8 oktober boswandeling. Op deze vandeling kijken we naar verschillende kringlopen en voedselketens in de natuur.

12 november thema afval. Na een bezoek aan de afvaltentoonstelling in de bieb gaan we naar de roeivijver. Hier gaan we al het vuil en rotzooi opruimen en scheiden. We bekijken ook wat we kunnen gebruiken voor hergebruik.

10 december molentocht. We gaan kijken naar verschillende in bedrijf zijnde molens nml. in

Geffen, Lith en Oss. Een molenaar zal ons rondleiden en vertellen hoe het meel gemalen wordt. Daarna lekker pannekoecken eten van ons zelf gemalen meel.

- 14 januari iets met vogels.
- 11 februari nestkasten maken.
- 10 maart boswandeling en nestkasten ophangen.
- 14 april bezoek aan de eendekooi in haarsteeg.
- 12 mei wielen en de polder
- 9 juni Ooievaarsdorp het Liesveld.

Vanaf januari is dit een voorlopig programma. Kinderen van de vijfde klas kunnen zich opgeven.

Kees Hoevenaars zorgt voor de publiciteit en de notulen. Jan Weyters verzorgt de centen. De bijdrage per kind is 10 gulden per jaar. Een verzoek om subsidie is verstuurd naar de gemeente.

Contactadres: Kees Hoevenaars
Offenbachplantsoen 3 Drunen
04163-77029

Centen: Jan Weyters,
Schimmelpenninckstraat 11
Drunen 73780

Bezorging stencil en zo:
Henny Groot
v Kinsbergenstraat 18 Drunen
04163-74033.

d'Oultremont

Het nu volgende artikel begint met de letterlijke tekst die Fons van Dijk en Erik van Beurden geschreven hebben als toespraak tot de leden van de gemeenteraad van Drunen over de kwestie d'Oultremont. Zoals U wellicht weet was het bijna zover geweest dat het landgoed in handen kwam van Natuurmonumenten. Dat het gezamenlijke optreden van de Milieuwerkgroep Vlijmen en onze vereeniging tot nog toe echter weinig resultaat ople-

verde is te wijten aan het plotselinge terugtrekken van Graaf d'Oultremont uit de aankooponderhandelingen.

Geachte raad, burgemeester en wethouders.

In de vijf minuten die mij ter beschikking staan wil ik de visie weer gegeven van de Natuur- en milieuvereniging Drunen en de Milieuwerkgroep Vlijmen op het voor u liggende pré-advies (agendapunt 5), betreffende een voorstel tot aankoop van een strook grond behorende bij het landgoed d'Oultremont door gemeente Drunen. Ons inziens is de nu ter aankoop geboden strook onlosmakelijk verbonden met de toekomst van het gehele landgoed d'Oultremont. Alvorens ik echter toekom aan een weergave van onze visie, wil ik eerst een aantal ontwikkelingen in het kort belichten, waarvan wij menen dat ze enerzijds bij de raadsleden onvoldoende bekend zijn, anderzijds echter in ogenschouw genomen moeten worden bij de beslissing, die u nu als raad moet nemen.

In afspraken die gemaakt zijn met betrekking tot aankoop van natuurgebieden tussen Staatsbosbeheer, het Brabants Landschap en de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten is gesteld dat landgoed d'Oultremont aankoopgebied is van laatst genoemde vereniging. Van het landgoed maakt echter een strook grond deel uit die bezit is van de Prov. Waterstaat. Enige jaren geleden besloot zij de strook te verkopen, omdat deze voor haar niet meer van belang was. De vereniging tot behoud van natuurmonumenten had bij deze verkoop de principevoorkeur, ware het niet dat de officiële procedure voorschrijft dat de strook grond eerst aan de betreffende gemeente (Drunen dus) aangeboden moet worden. Uit verschillende gesprekken in december 1981 kwam o.a. naar voren bij monde van de Hr. Stieger dat de gemeente Drunen de aankoop serieus in overweging zou nemen met het oog op een mogelijke kortsluiting tussen maas-

route en bosscheweg. In een gesprek daterend van 11-10-82, dat wij als milieuverenigingen met de Hr. Stieger en enkele ambtenaren hadden, werden ook wij op de hoogte gesteld van de mogelijke realisering van voornoemde kortsluiting. Dit was voor de Ver. tot behoud van Natuurmonumenten aanleiding tot afzien van verdere aankooponderhandelingen omtrent d'Oultremont, omdat het gebied in de dan geschapen toestand voor de vereniging niet interessant zou zijn. Pas toen burgemeester Stieger medio april duidelijk maakte dat men niet van zins was de betreffende kortsluiting te realiseren in de nabije toekomst, zag de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten weer een serieuze kans tot aankoop van het gehele landgoed.

Inmiddels (half 1983) is de situatie als volgt: het college van B&W doet in deze raadsvergadering de raad het voorstel de van provinciezijde aangeboden strook aan te kopen. Het advies spreekt van een gedeeltelijk gebruik als compensatiegrond voor landbouwers uit Venne-West en van een deel dat als natuurgebied of als vrij toegankelijk wandelpark geconserveerd moet worden. Het beheer wil men middels werkverruimende maatregelen uitvoeren. Onze visie op dit voorstel luidt als volgt:

Ook de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten blijkt nu serieuze gegadigde te zijn voor aankoop van het hele landgoed en de betreffende strook inclusief. Ten eerste zouden daarmee de natuurwetenschappelijk en cul-

tuurhistorische waarden van het gehele landgoed middels een goed en deskundig beheer veilig gesteld worden. Hiermede is ook het gevaar van versnippering en het landgoed van de baan.

Ten tweede blijft het gebied in bezit van de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten ook voor alle inwoners van Drunen vrij toegankelijk.

Ten derde biedt de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten de gemeente Drunen compensatiegrond door verkoop of verhuur van de in het gebied liggende landbouwgrond.

Ten vierde bespaart de gemeente Drunen zich de aankoop- en onderhoudskosten van de bospercelen in de betreffende stroök grond.

Ter afsluiting van mijn betoog: natuurlijk realiseren wij ons dat een verdere uiteenzetting van de zijde van Natuurmonumenten gewenst is. Om haar daartoe de gelegenheid te geven stellen wij de raad voor het in het pre-advies geformuleerde voorstel te verdragen.

Dank voor Uw aandacht.

Het hier bovenstaande betoog was de afsluiting van de activiteiten die de Milieuwerkgroep Vlijmen en wij, de Natuur- en Milieuvereniging Drunen ontplooid hebben rondom d'Oultremont. Voorafgaande aan de raadsvergadering zijn alle raadsfracties, persoonlijk benaderd om nbg eens met ons over de kwestie rond het landgoed te praten. We hebben het voor elkaar gekregen om m.b.v. eerlijke informatie en discussie de gemeenteraad zover te krijgen dat alle fracties op het CDA na ons voorstel overnamen en tot schorsing besloten. Ondanks het feit dat de graaf in laatste instantie dwars ging liggen waren we toch blij met de positieve houding van de verschillende fracties t.o.v. de milieugroepen. In de Drunense politiek kunnen we nog wel het een en ander bereiken!

Steun ons werk.

Futen tellen

Het gebied tussen Loon op Zand, Sprang, Waalwijk, Doeveren, Heusden, Hedikhuizen, Herpt Engelen, 's Hertogenbosch, Cromvoirt en Udenhout wordt door de werkgroep Futenonderzoek geïnventariseerd. De gegevens worden opgestuurd naar het rijksinstituut voor natuurbeheer (RIN). Daar worden ze verwerkt in een landelijk onderzoek naar de futenpopulatie. Een groot gebied wordt verdeeld in zgn. Atlasblokken. In zo'n blok wordt bekeken hoeveel futen er zitten. De waarnemingen worden onderverdeeld in baltsende paren, nestvondsten, ouders met jongen en concentraties.

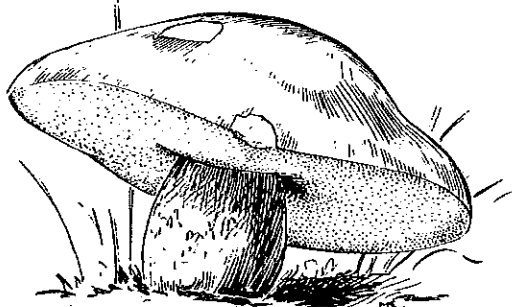

Door het natte voorjaar met veel regen en wisselende waterstanden is de eerste ronde op het afwateringskanaal bijna geheel verloren gegaan. Uit de telling van 18 juni bleek dit duidelijk. Op afgesloten wateren zoals Elshoutse Wielen, Roeivijver en Leemkuilen zwommen op 18 juni al veel jonge futen, op het kanaal waren de futen nog aan het baltsen, nesten bouwen en leggen. Er waren naar verhouding zeer weinig jongen. Uit het nu volgende staatje blijkt hoe de populatie was op 18 juni:

Baltsende Paren	10 stuks
Nestvondsten	19 stuks
Ouders + jongen	13 stuks
Totale telling	116 stuks
Waarvan jongen	28 stuks

Heeft u tijd en zin om één keer in de maand een middag mee te gaan meem dan contact op met

Fons van Dijk 04163-75203 (coördinator). Doordat vele plassen en kanalen nu omzoomd worden door een hoge rietkraag is het noodzakelijk dat we een bootje of kano kunnen lenen, heeft u er één, neem dan contact met Fons.

eekhoortjesbrood

Plantencursus

In juni j.l. is er een plantencursus van start gegaan van de Milieugroep Drunen. Deze cursus heb ik met veel plezier gevolgd en er als betrekkelijk leek betrekkelijk veel van opgestoken. Vooral de manier waarop sprak me wel aan. Met alle cursisten naar de dijk, duinen of pad en ter plaatse uitleg. Zeker voor herhaling vatbaar met hier en daar een kleine wijziging b.v. de duinentocht die wat te ver voerde en die voor de wat ouderen onder ons te vermoeiend bleek. Verder niets dan lof over deze manier van voorlichten.

Ans de Vaan

Landschap

Op woensdag 21 september is de coördinator kleine landschapselementen bij ons op bezoek geweest. Wij wilden namelijk wat informatie die ons kon helpen bij het opstellen van een beheersrapport voor de spoordijk tussen Drunen Waalwijk. We willen hier dit jaar klein landschapsonderhoud gaan plegen. Het op te stellen beheersrapport moet eerst naar de Nederlandse Spoorwegen en naar het Brabants Landschap alvorens we tot actie kunnen overgaan. Emiel Rijken

opperde het idee om hier ook eens een middag gaan te werken met een IVN-jeugdgroep. Hij zal voor ons bij de landelijke coördinator informatie in winnen. We krijgen ook hulp van een biologiegroep uit Wageningen voor inventarisatie van het gebied. Hierna komt een definitief beheersplan dat geldt voor een aantal jaren. Het meeste werk dat nu gedaan moet worden is het maaien van brandnetels en bramen, verwijderen van het teveel aan berkenopslag, schonen van de spoorsloot en mogelijk aanplant van wilg, afvoeren van maaisel en maaien van het riet. Dus mensen, scherp de zeis en tot ziens in november.

kop-hals-romp boerderij

zeeraket

Afval

Weet u dat 16% van ons afval huishoudelijk afval is? En weet u dat 50% daarvan groente-, fruit- en tuinafval is? Toch zo'n 1.353.000.000 kg. per jaar.

Op vijf dinsdagavonden in februari en maart werd er in de Hoge Braken door de Brabantse Milieufederatie en cursus "Huishoudelijk Afval" gegeven, waarbij we o.a. de mogelijkheden tot vuilverwerking bespraken. Deze zijn:

Gekontroleerd storten: Het woord gecontroleerd staat hier alleen voor het gegeven dat men verplicht is de dagelijkse laag vuil af te dekken met een 15 cm dikke laag zand. Dus geen controle op wat er gestort wordt! In Nederland wordt dit in 42% van de gevallen toegepast, in Limburg zelfs nog in 100%.

Verbranden (37%): Een weliswaar hygiënische methode, maar desondanks met bezwaren, bijvoor-

beeld de luchtveronreiniging, het gebruik van enorme hoeveelheden water ter koeling en er vindt geen scheiding plaats van afvalstoffen.

Composteren(21%): 20% in de open lucht bij de VAM. Helaas is die kompost van niet al te hoge kwaliteit en bevat ze veel schadelijke reststoffen. 1% wordt gesloten gecomposteerd in zgn. DANO-trommels. Een hygiënische methode zonder risico's voor lucht of bodem en waarbij plastic, textiel en andere materialen gescheiden kunnen worden.

Mechanische scheiding: scheiding van papier, blik, plastic en organische fractie. Een nieuwe methode waar nog weinig over bekend is.

Tot slot van de cursus hadden we een excursie naar het proefproject in 's Hertogenbosch. Hier probeert men in verschillende wijken het gescheiden ophalen van huisvuil uit. Dit met een respons van 70 tot 90%! Het papier, plastic, textiel en blik wordt door verkocht en met een deel van het organische afval experimenteert men met een soort DANO-trommel. Naar ons idee de beste manier van vuilverwerking. Voor een verre, verre toekomst? Als wij nou vast eens beginnen met het maken van een komposthoop, het bewaren van oud papier en het brengen van glas naar de glasbak.....een eerste stapje.

Noor Peters

blauwe bosbes

Contributie

Er is al weer ruim een jaar verstreken sinds onze vereniging is opgericht. Dit betekent ook dat met ingang van 1 mei het nieuwe contributiejaar al is aangebroken. In verband hiermee zou ik u willen verzoeken de contributie á f20,- over te maken op onze girorekening. Het nummer is 5377889. Er zijn leden die voor het afgelopen jaar nog niet betaald hebben. Dezen zouden wij met klem willen vragen dit alsnog te doen. Om ons werk te doen zijn geen kapitalen nodig maar wel een beetje stabiele financiële basis. Diegenen die niet betaald hebben omdat ze het lidmaatschap op willen geven verzoeken we beleefd dit even aan het bestuur door te geven zodat onze ledenadministratie bijgewerkt kan worden.

Met vriendelijke groet,
Rogier Eykens, penningmeester

Ransuil

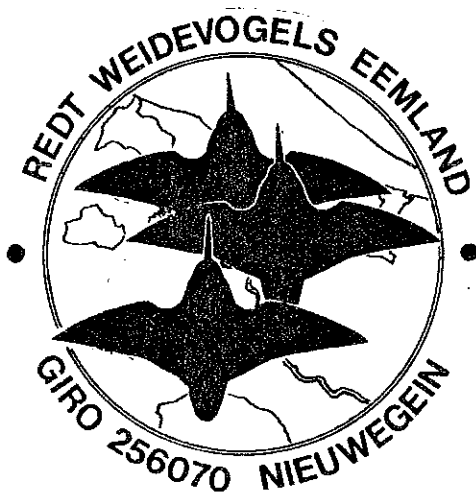
Torenvalk

Winterprogram

Een wandeling over de Kampina van vijf tot zes uur, een tentoonstelling over afval en een tentoonstelling over de Drunense Duinen. Voorts zal het winterprogramma bestaan uit diallezingen, films en in januari - februari een cursus afval in Heusden in samenwerking met de BMF. In de zomer van 84 alweer een plantencursus als vervolg op die van vorig jaar. Als U zelf nog andere idëen hebt, neem dan contact op met het bestuur.

Tenslotte willen we de aandacht nog vestigen op een tweetal vogelactiviteiten. Ten eerste

wordt er iedere zondagmorgen gevogeld. Vertrek 8 uur vanaf het Raadhuisplein in Drunen. Inlichtingen bij Joost van Balkom. Ten tweede willen we deze winter een 50-tal nestkasten gaan maken voor bijv. mezen, vliegenvangers, steenuil en bosuil. Hebt u hout of watervast multiplex over neem dan contact op met Gert van Gorcum, Stationstr. 3A in Drunen. Ook als u mee wilt timmeren en zagen bent u van harte welkom!

Mest of stront?

Onlangs verscheen te Wageningen het rapport "Onderzoek naar fosfaat en koper in de bodem, in het bijzonder in gebieden met intensieve veehouderij" dat werd samengesteld door de Vakgroep Bodemkunde en Bemestingsleer van de Landbouw Hoge School, onder leiding van prof. F.A.M. de Haan. Dit rapport bevat opmerkelijke gegevens over de milieugevolgen van de intensieve veehouderij. De resultaten van het onderzoek tonen aan dat voortzetting van de huidige overbemesting onvermijdelijk zal leiden tot onaantoonbare en onomkeerbare vervuiling van bodem en water. In onderstaand artikel wordt een samenvatting gegeven van de resultaten.

De intensieve veehouderij wordt gekenmerkt door dierlijke productie op basis van aangekochte mengvoeders. Omdat er door de aankoop van mengvoeders geen

verband meer bestaat tussen de oppervlakte cultuurgrond en de omvang van de veestapel, is er tevens geen verband meer tussen de hoeveelheid mest die door de veestapel geproduceerd wordt en de oppervlakte cultuurgrond waarop de mest kan worden aangewend. Aldus kunnen mestoverschotten ontstaan op afzonderlijke landbouwbedrijven en in gebieden waar intensieve veehouderijbedrijven geconcentreerd voorkomen, waarbij groter hoeveelheden minerale plantevoedingsstoffen beschikbaar zijn dan nodig voor het op peil houden van de bodemvruchtbaarheid. Door de hoge kosten verbonden aan de afvoer van waterrijke mestsoorten heeft zich op veel bedrijven met een mestoverschot een bemestingspraktijk ontwikkeld, waarbij overdosering van plantevoedingsstoffen plaats vindt. Al op korte termijn leidt deze toestand tot verhoogde uitspoeling van nitraat-stikstof naar het grondwater. Minder beweeglijke stoffen als fosfaat en koper hopen zich op in de bovengrond, aanvankelijk zonder negatieve gevolgen. Het vermogen van de bodem om deze stoffen vast te leggen is echter eindig, zodat bij voortgezette overdosering van fosfaat toch uitspoeling naar het grondwater plaats gaat vinden, met als gevolg eutrofiëring van het oppervlakte water dat met grondwater wordt gevoed. Wat koper betreft leidt de ophoping in de bovengrond tot vergiftiging van landbouwgewassen en daarmee tot aantasting van het agrarische productievermogen van de bodem.

In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne is eertijds onderzoek verricht met als doel inzicht te krijgen in de fosfaat en kopertoestand van de bodem in gebieden met intensieve veehouderij. Op 84 plekken (deels op proefvelden) zijn grondmonsters genomen tot een diepte van 1 meter, welke zijn geanalyseerd op fosfaat en koper en op eigenschappen die voor interpretatie van de gemeten waarden van be-

lang zijn. Met behulp van verschillende technieken is nagegaan hoe groot de vastleggingscapaciteit van de gronden is. Hierbij bleek dat 14 van de 84 bemonsterde profielen zowel in de bovengrond als in de ondergrond een lage vastleggingscapaciteit hadden. Hiervoor geldt dat een in de maisteelt niet ongebruikelijke dosering van 120 m³ varkensdrijfmest van gemiddelde samenstelling per hectare per jaar, er binnen 20 jaar toe leidt dat de totale vastleggingscapaciteit tot op een diepte van 1 meter beneden maaiveld geheel zal zijn opgevuld. In situaties waarin het grondwater 's winters hoger staat zal al eerder sterke uitspoeling optreden. Bepijking van de dosering tot 35 m³ per jaar varkensdrijfmest per hectare wat overeenkomt met een jaarlijkse overdosering van ca. 100 kg. P205 per hectare kan de termijn waarop in de ernstigste uitspoeling van betekenis zal optreden verlengen tot ca. 50 jaar.

Zinkviooltje

Voor koper geldt dat in geen van de bemonsterde bodems sprake is van overschrijden of benaderen van de gehalten waarbij remming bij de groei van cultuurgewassen te verwachten is, hoewel niet uitgesloten kan worden dat hier en daar, vooral op humusarme, tamelijk zure zandgronden de kritische waarden al wel dicht worden benaderd. Er is voorgesteld het maximaanvaardbare kopergehalte te baseren op het organische stofgehalte van

de grond en de waarde van dit quotiënt zo te kiezen dat ook bij de laagste Ph-waarden die in cultuurgrond zijn aangetroffen, nog bescherming wordt geboden aan het productievermogen. Hier van uitgaande is berekend dat toepassing van ca. 50 m³ varkensdrijfmest per hectare per jaar (waarmee geheel wordt voorzien in de stikstofbehoefte van een veeleisend gewas als snijmais) er in één geval zal leiden dat het aanvaardbare maximum 24 jaar na bemonstering zal worden bereikt, terwijl voor 15 andere situaties deze termijn 30-50 jaar bedraagt. Toepassing van hogere doseringen, zoals momenteel niet ongebruikelijk is, zal deze termijn uiteraard verkorten. De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat het mineralenoverschot in gebieden met intensieve veehouderij bij ongewijzigd beleid aangaande de mestverwerking onvermijdelijk leidt tot onaanvaardbare en irreversibele vervuiling van bodem en water. Voor fosfaat zijn nadelige effecten reeds op korte termijn te verwachten. De schadelijke gevolgen van koper zijn, alhoewel deze zich pas op langere termijn zullen voordoen, eveneens onafwendbaar bij handhaving van de huidige situatie. Dit dwingt tot de ontwikkeling van een samenhangend geheel van maatregelen waardoor de druk op de hoogst belaste en meest kwetsbare gebieden op korte termijn wordt verlicht.

Wageningen, A.R.P. Janse

(Dit artikel is ontleend aan de Gelderse Milieukrant)

**ROTZOOI IN
DE
BIEB!**

**afvaltentoon-
stelling in
november.**